

GHEORGHE CALAMANCIUC

VISE CU BRÂNDUȘE

Povestiri pentru copii

SĂ FACEM CUNOȘTINȚĂ

Mă numesc Brândușel. Și aceste istorioare, pe care doresc foarte mult să le citiți, sunt despre copilăria mea. Mă născusem eu, dragi copii, când cărțile pentru micii cititori se tipăreau cu buchii reci chirilice. Taică-meu, povestitorul, de teamă să nu-mi strivească, Doamne ferește! visele cu brândușe și privighetori, îmi vorbi trist, la un miez de noapte și mai tristă: “Fii înțelegător, Brândușel. Și spune-le și prietenilor tăi să aibă răbdare să aștepte zile mai bune”. Și m-a închis într-un sertar, burdușit și cu alte manuscrise. Am tot așteptat, așteptat, până când, în sfârșit, într-o dimineață a lui 2006, cu o ninsoare coborâtă din basme, a tras sertarul, m-a apucat ușurel de urechi și m-a scos dintre filele cu “crini latini”.

Nu-mi pare rău, că l-am ascultat atunci. Dar sunt puțin necăjit: copiii, cărora trebuia să le împărtășesc atunci, de mult, bucuriile și micile neazuri ale copilăriei, de-acum sunt bunicii voștri. De aceea l-am întrebat pe narator: “Mă trimiți acum, părinte al meu, la niște copii dintr-o copilărie străină?” La care povestitorul, și el cu tâmpile brumate, îmi răspunse cu blândețe: “Te trimit la niște copii din alt mileniu. Dar dintr-o copilărie veșnică”.

SCRISOARE PENTRU BĂDIA MIHĂIȚĂ

Mai bine de o oră Brândușel stă cu coatele pe pervazul ferestrei și privește afară. Pe vișinul de lângă poartă au rămas frunze numărate. Băiatul cugetă: “Trebuie s-o întreb pe învățătoare: când e frig de crapă pământul, când ninge și apar țurțuri la streășină, copacii îngheață? N-ar trebui să înghețe. Pentru că ei au rădăcini mari, și acolo, în adâncuri, pământul trebuie să fie cald. Și căldura ceea, odată cu hrana ce-o sorb rădăcinile, nu poate să n-ajungă în tulpină...”

-- Măi băiete, ce stai și caști gura afară, când ai putea să mai vezi ce scriu manualele celea?

-- Eu nu casc gura, mamă. Eu mă gândesc...

-- Gândește-te, dar mai uită-te și-n manuale.

“Ce mai la deal, la vale, fără fratele Mihăiță, e trist de trăit. Cu dânsul mă mai ciondăneam, mă mai împăcam, dar era mai vesel nu știu cum... Ce-i drept, îmi mai cârpea el câte una din când în când, dar ce să-i faci? Mda... Ce i-a trebuit lui Mihăiță universitatea ceea? Era mai cu folos dacă rămânea să lucreze cu tata pe tractor! Că tata l-ar fi învățat tot șurubul de unde se scoate și unde se pune. Și bani ar fi primit, motocicletă și-ar fi cumpărat... Poate și mie mi-ar fi luat o bicicletă...”

Iarăși răsună glasul mamei:

-- Tu auzi, Brândușel, ce-ți spun ori n-auzi?

-- Aud, mamă, că nu-s surd! Tocmai mă gândeam la bădia, da' mata nu-mi dai pace...

-- Mai bine ai lua o foaie și i-ai ticlui o scrisoare. Povestește-i cum am petrecut hramul, transmite-i complimente de la verișorii lui din Buda Mare. Scrie-i c-au fost amândoi cu nevestele, cu copiii...

-- Las' să-mi scrie el mai întâi!

Mama se revoltă:

-- Fratele tău învață la universitate, măi băiete! Se chinuie zilnic cu cărțile, nu trage chiulul ca tine! Când învață aici la școală, îți linia caietele, te păzea să nu te bată băieții, și tu acum nu vrei să-i scrii două-trei rânduri!

“Nu poți zice că mama n-are dreptate, cu toate că și eu îmi liniam caietele și nu o singură notă rea am înhățat din pricină, că nu-și bătea capul de mine. Uite, Viorica – da! Dacă nu se mărita surioara și n-ar fi plecat din casa noastră... Bădia Mihăiță nu era băiat rău... Dar să zici că n-avea

somn din cauza temelor mele... Se ținea mai mult de schiuri și de fotbal. Mă mir cum de l-au primit la universitate. Pe semne, băieții sunt admiși acolo fără examene. Și bădia vorbea că mai multă trecere au ei decât fetele, la facultatea ceea a lor...”

-- Să-ți aduc foaie și toc?

Și dacă mama i-a pus în față stilou și hârtie, Brândușel e nevoit să-și pună în mișcare mintea.

“Bună ziua, bădie Mihăiță!

Complimente din satul tău, Mihoreni! Cred că-ți vine în gând cine-ți scrie. Mie mi-e dor de tine și mama m-a rugat să-ți compun o scrisoare. Despre mine ce să-ți spun? Alaltăieri doamna Racu mi-a pus un “doi” la purtare, pentru că la lecția de citire geamul era deschis și a intrat o urâciune de muscă neagră și s-a așezat pe tabloul, pe care învățătoarea cu mare greutate îl agățase într-o țintă. Taman îmi luasem praștia cu mine și... când ți-am pocnit-o, toată clasa a bătut din palme. Așa a fost, crede-mă! Dar m-a găsit vinovat pe mine! Bine măcar că nu l-au chemat pe tata la școală... În sat la noi e toamnă. Prin ogrăzi e pâclă, vântul bate dinspre casa morarului și-i rece al naibii! Vitele pe imăș nu mai au ce paște și eu am timp liber cât vreau. Ieri, spre seară, a trecut Viorica pe la noi și a ajutat-o pe mama la făcut colțunași. Să fi fost acasă, mâncai și tu o farfurie – a rămas jumătate de lighean de acei cu cartofi... Nu înțeleg: de ce ți-a trebuit ție oraș? Eu, să mă tai, nu m-aș lăsa dus din sat! În afară de scrânciobul cela măroi, cu multe leagăne, ce găsești bun în Bălțul cela? Că și la noi sunt cărți destule. Mama zice să-ți trimit complimente de la verișorii noștri din Buda Mare. Și-au adus și ei toți copiii la hram, de parcă nu aveau de mâncat acasă. Și eu mă gândesc, bădie, că iarna copacii nu îngheață. Tu ce zici? Când vii acasă ? Că Iluță al lui badea Sava de lângă noi m-a spus la toți băieții că-i sunt dator cu o țigară. Și că-s sărăntoc și n-am de unde-i întoarce datoria! L-am prevenit că ai să-i arzi una între coarne, când îi veni în vacanță. El zice că se teme de tine ca de umbra mătii! Trimite-i, te rog, o scrisoare și spune-i că-l spânzuri de limbă. Altă dată să știe că nu se vorbește urât despre studenții de la universitate. Am mai vrut să-ți spun ceva, dar... nu-mi amintesc ce... Mi-oi aduce aminte și ți-o scrie, pentru că mama, dacă-i spun de tine, îmi dă bani pentru plic și restul îmi rămâne mie... Iată așa. Termin de scris și mă închin de sănătate.

Al tău frate de departe, BRÂNDUȘEL.”

V I S C U B R Â N D U Ș E

Fratele Mihăiță a venit în vacanță doar pe câteva zile. Maică-sa a vorbit cu învățătoarea și Brândușel a rămas două zile acasă să mai tăifăsuiască cu frățiorul mai mare. Dar nu se întâmplă toate cum le pune la cale mama. Cu toată dragostea lui pentru Brândușel, chiar în prima seară iubitul lui frățior a spălat putina, încât băiatul a fost nevoit să aștearnă pe copertele unui caiet toate chestiunile care cereau rezolvare. Erau niște probleme urgente, care nu puteau fi amânate nici în ruptul capului.

În primul rând, îl interesa când are să-l ia bădița la pescuit. Pe timpuri, când uneori Mihăiță nu-și găsea tovarăși, îl lua pe frățiorul său. Brândușel căuta din timp râme, le înghesuia într-o cutie de chibrituri deșartă. Și mai trebuia să ia seama de peștișori, după ce fratele îi scotea din cârlig și-i slobozea în căldărușa cu apă. Căldărușa era deci sub răspunderea lui.

Brândușel simțea o nemaipomenită plăcere să stea ore întregi pe malul iazului, cu ochii pe plută, în așteptarea celui mai prostuț peștișor. Acelea au fost unicele ceasuri lungi din viața-i de copil când el, lipsit de farmecul jocului, n-a trăit amărăciunea plictiselii.

În al doilea rând, trebuia să-l învețe pe bădița jocul cu corăbiile. El l-a deprins repede. A jurat: când va crește mare, dacă părinții îl vor obliga să-și continue învățătura, el va merge la școala de căpitani de corabie. E bună și școala de marinari, dar tot e mai bine să fii cel mai mare pe o corabie. Și va pescui în mări și oceane cu năvoade de cele grele. Va avea și pistol adevărat, poate chiar un

pistol-automat, ca să poată lupta cu pirații. Că răii ceia sunt ageri. Dacă ai adormit sau ai căscat gura, te împușcă și-ți iau corabia și du-te apoi și-i caută!

Și încă o problemă pe care Brândușel trebuie s-o limpezească. După importanță, ea ar putea fi și prima. Vroia să-l roage pe bădia Mihăiță să se facă luntre și punte, dar să-l înduplece pe tata să-i cumpere bicicletă. Cu două roți, desigur. Că numai el și Ghiță al Catincăi, văduva, au rămas în mahala fără biciclete. Unii băieți, care locuiesc departe, chiar și la școală vin cu bicicleta. Brândușel, în prima parte a zilei, locuind aproape de școală, ar mai duce-o ca și până acum, dar de la amiază-n jos i-ar trebui neapărat bicicletă! De mers s-a învățat a merge, știe cum să pună lanțul la loc, dacă sare. Ghidonul îl poate urca mai sus, îl poate coborî, șaua – la fel. Ce să mai vorbim? Dă-i bicicleta și las' dacă ți-o mână cineva mai dihai decât dânsul!

Mai avea o chestiune cu Iluță, vecinul său, dar, slavă Domnului, acum nu sunt certați.

Astă noapte, când s-a culcat pe la orele unsprezece, fratele încă nu se întorsese. Umblă la fete cu băieții de seama lui, ce, el, Brândușel, nu-și dă seama?

Aici s-ar cere să vă spun, copii, că, pe vremea când Brândușel era băiat de seama voastră (acum e cu plete albe, vă pricepeți voi), în satul lui era obiceiul ca, în seara zilelor de sfinte sărbători, mai ales sâmbăta și duminica, flăcăii să se ducă pe oște la fete. Era un obicei frumos: intrau ei, vasăzică, câte doi-trei în casă, dar nu înainte de-a-și cere voie, stăteau la taifas cu părinții fetei și, până la urmă, luându-și ziua bună de la gazde, ieșeau, fiind neapărat conduși de către domnișoară, fiecare-n parte, până în tinda casei. Acolo, rămași singuri, cei doi puteau să-și spună și alte vorbe, să miște brațele mai altfel, dacă erau cuprinse de dor. Mă rog, nu vă pot spune, copii, niște lucruri ce țin de intimitatea celor maturi. Aveți răbdare. Când veți crește mari, le veți afla pe toate. Și nici nu sunt sigur că Brândușel își mai amintește de acest obicei, care, în ultimele decenii, s-a călătorit ca și o serie de alte obiceiuri și tradiții neobișnuit de frumoase. Păcat.

Dar să revenim la necazul lui Brândușel. Negreșit că-i era ciudă cum nu se mai poate. Să știi că ai un frățior care te așteaptă să stea pe îndelete cu tine de vorbă, și să umbli lela prin sat! Parcă era mai de treabă până a se duce la Bălți. Garantat că universitatea l-a stricat!

Noaptea a avut mai multe vise. Dar unul din ele l-a tulburat în mod deosebit. Se făcea că el, Brândușel, mâna pe drumurile satului o mașină descoperită, cu roți de bicicletă. El era la volan, ține bine minte, iar pe bancheta din spatele lui ședeau bucuroși băieții din clasă. Dintre fete era numai una – Dumitrița. Vântul îi răsfirea băiatului părul și, dacă-i mai venea câte-o șuviță în ochi, Dumitrița o dădea într-o parte, ca să nu-i încurce să conducă mașina. Un singur băiat n-a încăput pe bancheta ceea din spate – Radu, feciorul directorului. Mașina plutea lin pe șoseaua din centrul satului, iar Radu alerga din urmă plângând. Și-l ruga, și-l amenința pe Brândușel, dar degeaba. El conducea de minune mașina, pe partea dreaptă, după toate regulile, de parcă era șofer de când lumea! Doar o singură dată era să nimerească într-un șanț – dându-i părul într-o parte, mâna Dumitriței s-a reținut cam mult pe frunte și Brândușel și-a întors mirat capul: e adevărat sau i s-a părut?

Și au ajuns cu mașina ceea în pădurea care, spunea mama, era cândva proprietatea bunicului Nicolae. A oprit într-o poiană măreață. Pământul, care mustea încă de umezeala zăpezii topite, era albastru de brândușe. Surprinși de această frumusețe, copiii s-au repezit și au început să adune buchete de flori. Și miroseau a primăvară timpurie și mult dorită aceste prime minuni ale pădurii, care se pregătea să se primenească. Păsările, revenite din țările îndepărtate, se dădeau huța pe crengi și de cântecul lor cea mai încântată era Dumitrița. Brândușel a strâns două buchete de flori și Dumitrița a împletit o coroniță și a prins-o în păr. Atâta lumină se adunase în ochii ei atunci, în poiana ceea, că Brândușel, trezit de mama a doua zi dimineață, a zis:

-- Ce bine ar fi, mamă, dacă ceea ce face omul când nu doarme să fie vis, iar ceea ce visează să fie adevărat...

Mama a lăsat un zâmbet să-i înflorească în colțul gurii:

-- Dacă omul, dragul mamei, își aranjează viața cu multă înțelepciune, ea-i tot atât de frumoasă ca și visele.

B I C I C L E T A

Nu degeaba bădia Mihăiță e student. Ce-a făcut, ce-a dres, cum l-o fi descântat pe tata, dar a obținut de la dânsul banii necesari și, în ultima zi de vacanță, i-a cumpărat frățiorului bicicleta mult râvnită. Tata era plecat cu tractorul la semănat. Ce păcat! Ar fi văzut cum Brândușel a încălecat, fără nici un fel de probleme, bicicleta și dus a fost!

Mai întâi, a trecut pe la club – acolo băieții mai mari, cu țigările între dinți, stau la taifas ore întregi. Cei de-o seamă cu Brândușel fac cerc la o distanță nu prea mare, ca să ajungă și până la ei anecdotele pipărate.

Într-adevăr, lângă club sprijineau pereții câțiva flăcăuani. Brândușel a frânat aproape de ei, a descălecat, dar nici unul n-a observat că a mai apărut în sat o bicicletă nouă... Atunci Brândușel a cercat de câteva ori soneria. Flăcăuanii continuau să nu observe ce e frumos pe lume. Brândușel și-a îndemnat bicicleta spre școală. A urcat dealul până la fântâna lui Vasile Jar. Mai departe a dus-o de ghidon. Bărbații și femeile ce treceau pe alături răspundeau parcă mai cald și mai cu inimă la "Bună ziua!" lui Brândușel. Razele soarelui se jucau pe ghidonul lucitor și inima îi șoptea destul de deslușit băiatului că viața-i frumoasă!

Pe terenul sportiv erau de-acum trei băieți cu biciclete. Cu biciclete foarte vechi...

-- Noroc, fraților! îi salută Brândușel.

Băieții au dat din cap, semn că primesc salutul. Erau aici Iluță, Todirel și Radu, feciorul directorului. Brândușel le-a povestit cum fratele său a verificat timp de câteva ore toate bicicletele din magazinul satului și, până la urmă, s-a dat pe lângă vânzător și acela i-a arătat bicicleta de care i-a cumpărat și el băiatului său.

-- Într-un cuvânt, măi băieți, celelalte, deși erau de aceeași culoare, trebuie să fi avut și defecte... Las' să le cumpere proștii! Uite-așa a fost.

-- Mare scofală, făcu invidios Iluță. Mie tata la anul are să-mi ia una cu motor!

-- Da mie tăticu o să-mi cumpere chiar vara asta, zise Radu cu jumătate de gură...

-- Eu mai rabd o vară-două și, dacă tata pleacă iar în Magadan, la câștig, îmi cumpără motocicleta la sigur, spuse Todirel al lui Mânzatu și băieții lăsară ochii-n pământ – prea holbată era minciuna ce-o cârpise acesta.

Brândușel era bine dispus. Se simțea fericit ca niciodată. Nu degeaba i se arătase acum trei nopți un vis atât frumos, pe care, chiar de-ar vrea, nu poate să-l uite. Bine zice mama: viața nu-i mai urâtă decât visele, trebuie numai să știi s-o trăiești. Și dacă mai ai și un frate student la Bălți și un tată care nu știe ce-i zgârcenia...

Vorbi Iluță:

-- Ce-ar fi, măi băieți, dacă ne-am repezi până la Mogoșești? La magazinul de acolo au adus niște pistoale-automate foarte faine! Când împușcă, mi-a spus văru-meu, sar scânteii în mai multe culori!

-- Uite, măi! s-a înviorat fiul directorului. Și cu ce le cumpărăm?

-- Le-om cumpăra altă dată. Mai întâi, să le vedem cum împușcă, își exprimă punctul de vedere și Brândușel. Propunerea lui Iluță îi căzuse pe plac. Avea prilejul să-și cerce bicicleta și să le arate băieților că de azi ar merita el să meargă în frunte...

Au pornit: Iluță – înainte, Brândușel – la câțiva pași din urma lui, apoi Todirel și Radu. Aproape de Mogoșești, i-a ajuns o mașină și Brândușel, folosindu-se de un nor de praf, îl depăși pe Iluță. Ajunși la magazin, au descălecat și și-au aranjat bicicletele sub perete.

Pistoalele-automate erau într-adevăr frumoase. Vânzătorul, un bărbat chel și bolfos, i-a întrebat dacă au parale, apoi le-a dat unul să-l cântărească în mâini. Băieții l-au examinat de-a mărunțelul și-au ajuns la concluzia că marfa nu-i de nasul satului. Asemenea marfă se vinde numai prin orașele mari. Negreșit că pistoalele aveau careva defecte și le-au trimis înapoi. Auzi tu?

Orășenii cred că în sate copiii sunt niște terchea-berchea! Dacă bolfosul ăsta de vânzător le-ar da voie să împruște măcar din unul, se mai putea de vorbit...

Au ieșit din magazin cu gândul să mai revină și în altă zi. Și uite aici surpriza! Sub picioarele lui Brândușel se clătină pământul! Băiatul, alb ca omătul, pipăia tremurând bucata ceea de perete unde, acum un sfert de oră, stătea rezemată bicicleta lui nou-nouță... Ceilalți trei călători și-au regăsit bicicletele, pentru că hoților nu le plac lucrurile învechite...

Brândușel a făcut cale întoarsă pe jos. Nici unul din cei trei tovarăși n-a putut să-l înduplece să se urce pe vreo bicicletă.

A ajuns, în sfârșit. Tractorul stătea la poartă. Sub el, lungit pe pufoaică, tata. Băiatul se aplecă, căutându-i fața, dar, din cauza lacrimilor, n-o putea găsi.

-- Tată... Mi-au furat bicicleta...

Fața tatei se arată mirată și zbârcită:

-- Ce-ai spus?

-- Am plecat cu băieții... la Mogoșești și acolo, la magazin, am lăsat-o sub perete... Dar n-am mai găsit-o când am ieșit...

Acum tata a înțeles. A ieșit de sub tractor, și-a aprins o țigară, a tras câteva fumuri adânci, furându-l pe Brândușel cu coada ochiului. Apoi rosti cuvintele, pentru care băiatul nu l-ar ierta, să-i cumpere după asta chiar și avion!

-- Apoi, dragul tatei... Eram și eu în anii tăi și bătauș, și neascultător câteodată, dar așa, ca tine, un gură-cască, nu-mi amintesc să fi fost...

Și înainte de a intra în casă, tata lovi de câteva ori, încrâncenat, cu piciorul în roata tractorului.

F U L A R U L

Câte amărăciuni a avut Brândușel – și toate într-o zi!

Dimineața, ca de obicei, s-a apropiat de Lupu să-i strângă bărbătește laba. El, flocoșul, i-a sărit cu lăboaietele murdare pe umeri.

-- Stai binișor! Îi ordonă Brândușel. Spune mulțumesc, că mi-am amintit!

Lasă geanta și o zbughește-n casă. Ieri maică-sa i-a cumpărat o cușmă nouă. Pe cea veche Brândușel a găsit-o în fundul tinzii unde a uitat-o aseară, după ce s-a întors de la sâniș.

-- Pe asta ți-o dăruiesc ție. S-o porți sănătos!

Brândușel iese pe poartă, iar câinele, cu cușma-n cap, se uită vinovat din urma băiatului. Vă pricepeți voi, de ce.

Da' cu fularul Ghinuței ce tîmbălău a ieșit! Că surioara lui mai mare, de-atâta dragoste ce-i poartă, i-a împletit un fular din păr de iepure. Ați văzut sau ați auzit, copii, ca cineva dintre voi să poarte acum asemenea fulare? Pe atunci însă, când povestitorul acestor întâmplări era de seama voastră, norocoși ca Brândușel erau o mulțime! Ajunge băiatul, vasăzică, la școală și-l luminează un gând: "Am să-mi scot numai paltonul. Cușma mi-o bag în geantă, iar fularul îl iau, că mă tem să-l las..."

Și chiar la prima oră îl pune naiba pe Iluță al lui Sava să încerce dacă se smulge puful. Se smulgea de minune! Apoi îl potrivea în palmă și de acolo îl sufla spre tavan. A trecut o bucată bună de timp, până i-a astâmpărat învățătoarea. De-asupra elevilor, fericiți nevoie mare, plutea un roi de fulgi albi și pufoși.

La prima recreație, Brândușel s-a îmbrâncit cât s-a îmbrâncit cu răii, de câteva ori și lacrimile i-au căutat ochii, dar, până la urmă, l-a fulgerat o altă idee: ca să le facă în ciudă "dușmanilor" săi, a început chiar el, cu multă înverșunare, să-și flocăiască odorul de fular, înălțând în aer o groază de fulgi. Iar la ora următoare nu s-a mai dus. A rămas pitit într-un colț de coridor. Uite aici pe Brândușel l-au năpădit lacrimile: "Toți sunt împotriva mea. Și învățătoarea tot cu dânsii ține!" Și a scâncit, a

scâncit, până a dat de el mătușa Aglaia, femeia de serviciu. Ea l-a mângâiat pe cap și, în loc să-i spună un cuvânt ca lumea, i-a pus sare pe rană:

-- De unde ai așa mândrețe de fular, draga mătușii? Uite ce moale-i și alb ca omătul!

-- Și mata ești de partea lor? s-a răstit Brândușel la mătușă.

Când a ajuns acasă, tractorul îl aștepta pe tata la poartă. Brândușel a urcat în cabină. Nu zăbavă a venit și tata. Și-a suflecat mânecile și a început să pună în mișcare niște șuruburi. Flăcăul i-a înșirat de-a amănuntul toate amărăciunile.

-- Ia dă încoace fularul cela.

Și i l-a aruncat pe umeri pe-al lui, vechi și pătat de unsoare. A pornit tractorul și dus a fost.

Brândușel a rămas împietrit în mijlocul drumului. Aoleu! Și ce-i spune el Ghinuței? Cât s-a chinuit surioara lui până l-a împletit!

Intrat în ogradă, s-a apropiat de Lupu și l-a apucat cu blândețe de urechi.

Acela a început să-i lingă mâinile: "Își cere scuze pentru obrăznicia de azi dimineată", s-a dumerit Brândușel. Apoi câinele s-a repezit spre poartă. Iluță al lui badea Sava îi făcea semn să se apropie.

-- Ce vrei? l-a întrebat arțăgos Brândușel.

-- Hai la fotbal.

-- Nu pot. Tata mi-a hotărât să rămân acasă, a cârpit prima minciună ce i-a venit în minte.

Iluță a făcut o mutră de osândit:

-- Ce facem noi fără tine? Garantat că pierdem. Jucăm cu cei din a II-a "B". Și doar știi că ei sunt paisprezece băieți și toți să vâără-n joc, iar noi suntem numai nouă...

Înțelege Brândușel situația, dar stă pe gânduri, să mai bage groaza în "dușmanul" său. Pe el l-a împins păcatul să vadă cum se smulge puful...

Atunci Iluță se hotărăște să dea ultima lovitură ca să salveze onoarea clasei:

-- Ș-apoi i-am auzit eu personal pe băieții noștri vorbind că trebuie să alegem alt căpitan, deoarece Dinu Rusu fuge mai încet decât tine și pasează la nimereală...

În vremurile acelea, copii, elevii țineau mult la onoarea clasei, ca și acum, bănuiesc, voi trebuie să știți mai bine. Din motivul ăsta ori pentru că se ivise un loc vacant de căpitan, Brândușel s-a descheiat la doi nasturi de la cămașuică:

-- Așteaptă să-mi încălț ghetetele. Că mucoșii ceia din a II-a "B" n-au dat încă peste om!

ALTE NECAZURI

Are Brândușel și alte necazuri, mă rog, ca fiecare om...

Astăzi s-a dus băiatul la școală cu exercițiul nerezolvat. Cam rar riscă Brândușel să meargă, uite așa, cu tema nefăcută, pentru că Viorica, altă soră a lui, cum vine de la muncă, își vâără nasul în caietele frățiorului. Mai bine ar avea grijă de Vasile, tractoristul. Cum numai se duc găinile la culcare, pe tractorul aceluia numaidecât îl apucă vreun betșug în dreptul casei lor...

Aseară s-a întors de la lucru obosită rău. S-a spălat, a mâncat pe apucate și a adormit buștean. Lui Brândușel atâta i-a și trebuit – a luat schiurile lui Mihăiță și toate văile au știut de dânsul până a înnoptat de-a binelea. Acasă l-a adus tata. Poate ar fi interesant să știți: când erau buneii voștri la vârsta ce-o aveți, cădeau zăpezi mari și iernile țineau mult de tot în părțile Bucovinei – de pe la mijlocul lui noiembrie până hăt-hăt, aproape de Sfintele Paști.

Și astăzi, la lecția de matematică, doamna Racu îl scoate în fața clasei.

Ce-a urmat mai apoi? Dar ce putea să urmeze? A luat un "2" de zile mari. Stă cocoțat urâciunea în zilnic (așa i se spunea atunci agendei școlarului) și fă-i ceva, dacă poți! S-ar pricepe el, Brândușel, cum să-l zătrească, dar foile zilnicului sunt numerotate și, dacă-l zăpșește tata că a rupt vreo una, e bucluc. Ce-i de făcut?

După terminarea orelor, venind spre casă, Brândușel își întreabă prietenul:

-- Ce să fac, măi Iluță? Tu îl știi pe tata. Aș putea să iau bătaie...

Pentru Iluță, care a rămas o dată repetent, știut că nenorocirea lui Brândușel e floare la ureche.

-- Rupe foaia!

-- Nu pot, face dezamăgit Brândușel. Ne-a pus învățătoarea să le numerotăm. Nu iese nimic.

-- Atunci spune-i lui taică-tău c-ai pierdut zilnicul!

-- L-am "pierdut" o dată când n-am făcut tema la română, mama știe de secretul acesta...

Iluță își ia barba în palmă, adică se concentrează asupra problemei.

-- Trebuie să fie, bre, vreo rezolvare... Să-l radem așa, șmecherește, întâi cu lama, apoi cu radiera și să-l prefacem în "opt"!

-- Am s-o pătesc. Tu nu știi ce ochi de drac are Viorica – nimic nu-i scapă.

-- Ia idee! se plesnește peste frunte Iluță. Vorbește cu Viorica! Roag-o omeneste și ea îți prefacă nota. Și dacă face ea treaba asta, nu mai află taică-tău cât e lumea și pământul!

Considerând problema rezolvată, Iluță își aprinde o țigară, cautându-și de drum.

Dacă ai sta să judeci bine, meditează Brândușel, de ce, mă rog, Viorica n-ar putea să-i facă un asemenea serviciu? El doar, când este rugat, nu refuză niciodată. Mai deunăzi, când tractorul lui bădița Vasile rămăsese în pană chiar lângă poarta lor, Brândușel a fost acela care, pricepându-se singur, s-a dus, s-a prefăcut că se uită cu mare interes cum flăcăul sucește o piuliță. Și tot el l-a întrebat pe bădița dacă nu i-au înghețat mâinile și dacă n-ar fi mai bine să intre în casa lor, să se încălzească... La urma urmei, de ce a rămas el cu exercițiul nerezolvat? Nu tot din pricina Vioricăi? Somnul e dulce, nu-i vorbă, dar ia vezi, mai întâi, cum se descurcă frățiorul tău cu temele pentru a doua zi și pe urmă poți s-o ții într-un somn măcar trei zile!

O D A T O R I E

Pământul miroase a gutui copti. Soarele încălzește iarba, vișinii, dumitrițele din grădină. Vântul suflă dinspre ograda lui Iluță și suflă drept în fereastra, pe pervazul căreia Brândușel își face temele pentru a doua zi.

Astăzi, venind de la școală, Brândușel își întreabă prietenul:

-- Măi Iluță, știi că învățătoarea noastră zice că pământul se rotește...

-- Nu fi prost și nu crede în toate năzdrăvăniile ce le auzi la școală. Trăiește cu bostanul tău.

Brândușel se scarpină după o ureche:

-- Eu așa și fac. Numai că, vezi tu, tot sunt mai deștepți învățătorii decât noi...

-- Ei sunt deștepți într-ale lor, noi – într-ale noastre!

-- Iată ce nu pot înțelege de câteva zile: dacă pământul se rotește, iese că vântul ar trebui să bată nu numai dinspre casa ta...

Iluță se uită la Brândușel ca la un ins căzut din lună:

-- Da' de unde mai vrei să bată?

-- Dinspre casa lui badea Mitică, că vântul din partea ceea e mai cald.

-- S-a găsit filozoful! Tu mai bine spune-mi: când ai să-mi întorci datoria?

Câteva luni s-au scurs de când Brândușel îi este dator lui Iluță cu o țigară. Acela șterpelise de la taică-său trei țigări – două le-a fumat el, iar una i-a cedat-o lui Brândușel. Ce vrei, sunt prieteni și vecini, pasc împreună vacile pe imaș. Brândușel se oțărăște, de parcă a înghițit o lingură de oțet – nu-i place să se știe cui va dator. Și-l mai crișcă la inimă: împins de necaz, l-a buzunărit, pe ascuns, pe tata și i-a luat două țigări...

-- Păi ți-am dat două țigări alaltăieri!

Iluță își încrețește nasul, îi întoarce spatele:

-- Acelea le consideri țigări? Doar știi că nu mi-au plăcut. Erau tari. Tu să-mi întorci o țigară cu filtru. Așa cum te-am servit eu.

Brândușel e necăjit: de unde să ia țigări cu filtru, când tata fumează ce se nimerește? I-a văzut el pe profesorii de la școală fumând țigări de acelea scumpe, dar n-ai să ceri de la ei! Tata lui Iluță e

morar, iar morarii fumează numai țigări de calitate. Iluță trage la țigară ca oamenii mari – e obișnuit cu fumatul. Brândușel însă a tușit de la țigara ceea, de era să-i iasă ochii din cap. Și încă a rămas dator!

“Trebuie să fac ceva să-i întorc datoria, că sclifositul ăsta de Iluță m-a pârat de-acum la toți băieții”, meditează mohorât Brândușel:

-- Las' că voi găsi eu una și cu filtru...

-- Asta-i altă vorbă. Mie-mi place înțelegerea bărbătească.

Ce prefăcut e și Iluță acesta, își zice Brândușel, și pornește spre casă. Trece încrunțat și indiferent pe lângă Lupu. Dulăul a rămas mirat, cu limba scoasă: “Ce-o fi pățit Brândușel, de nu s-a salutat cu mine? O fi luat iarăși vreo notă proastă la matematică?” Cu astfel de bănuieli, câinele intră și se ghemuiește în cușcă.

Mama, dusă pe gânduri, spală vesela. Zilele astea a muncit la rărit ceapa – lucru grozav de plictisitor pentru Brândușel. A fost într-o zi să-i ajute și s-a săturat până-n gât.

-- Dă-mi să mănânc, mamă.

-- Sunt niște cartofi prăjiți în tigaie...

-- M-am săturat de cartofi prăjiți!

-- Măine ți-oi face cartofi fierți.

-- Și de cei fierți m-am săturat!

-- Atunci mănâncă răbdări prăjite...

Mda...Nu știu cum s-a făcut că Brândușel pe loc a găsit o soluție pentru problema care-l frământa:

-- Mănânc și cartofi, numai dacă-mi dai niște bani.

-- Ce vreți să mai cumpărați pentru clasa ceea ? Se socoate, dragă Doamne, că-i școală nouă, da' numai pereții și acoperișul sunt pe banii statului, în rest, totu-i pe banii noștri...

-- Îmi trebuie mie...

-- Nu cumva vrei să-ți dau bani de buzunar?

Mama-i pornită pe ceartă. Dar pe Brândușel nu trebuie să-l înveți diplomația. De data asta, spune adevărul, că-i convine.

-- Vreau să-i cumpăr tatei un pachet de țigări cu filtru.

Farfuria alunecă pe jumătate din mâinile mamei:

-- Da' ce-i trebuie lui tat-tu țigări de-acelea?

Brândușel avea de-acum răspunsul chitit:

-- Nu-l auzi cum tușește dimineața? Am citit într-un ziar că de la țigările fără filtru se găuresc plămânii...

-- Cum, chiar așa era scris?!

Îi este foame lui Brândușel, de crapă. Dacă i-ar mai spune încă o dată să mănânce...

-- Vreau, mamă, să mănânc!

Mama meditează câteva clipe: cam ce minte ar putea avea băiatul la anii lui?

-- Dacă zici că țigările cu filtru au să-i potolească lui taică-tău tusea...

Și trece în cealaltă odaie, de unde revine și-i pune lui Brândușel în palmă banii.

-- Numai nu știu, dragul mamei, dacă ți-or da, că nu se vând țigări copiilor.

-- Brândușel e pornit pe ducă:

-- N-ai grijă!

La magazin, taman descărcaseră pâinea și Brândușel a făcut coadă. Când a ajuns la teighea, vânzătoarea l-a întrebat:

-- Ție, neică, câte pâini să-ți dau?

-- Nici una...

-- Atunci ce vrei? Bomboane?

-- Nu. Un pachet de țigări. Cu filtru...

Și Brândușel arată cu degetul spre pachetele de țigări, care erau expuse la loc de frunte, ca niște ierburi de leac. Vânzătoarea făcu ochi răi, care l-au săgetat pe Brândușel:

-- Nu ți-a lămurit învățătoarea că de-alde tine n-au voie să cumpere țigări, chibrituri, băutură ?

-- Eu...nu le cumpăr pentru mine. Pentru tata!

Vânzătoarea îi mai dă cu maiul unde, crede ea, ar putea să-l doară:

-- Las' că-l întâlnesc eu pe taică-tău. Și-am să-l întreb...

-- Mă rog, întreabă-l! Mie să-mi dai țigări, că m-a trimis mama.

Și atunci o mătușă mai din spatele lui strigă vânzătoarei:

-- Aracan, copilă hăi! Încă mai faci vorbă cu dânsul?! Apucă-l de urechi, că ariștanții iștia trebuie învățați minte! Se duc pe imaș cu vitele, se strâng și trag la tutun ca muscalii!

S-a întors necăjit Brândușel acasă, l-a chemat pe Iluță și i-a povestit pătărania. Acela a zâmbit ironic (adică, ce poți face tu fără mine?), a luat banii și peste un sfert de oră i-a băgat lui Brândușel în buzunar un pachet de țigări de cele luxoase:

-- Să-i dai pachetul deseară și, după ce-l va începe, fluieră-i trei țigări. Noaptea, când doarme...

-- De ce trei, și nu una?

-- Ca să-ți rămână și ție.

-- Eu mă las de fumat! spuse hotărât Brândușel și o luă spre casă.

Nu știu cum s-a făcut, dar Brândușel așa și n-a avut curajul în noaptea ceea să-l buzunărească pe tata. Și a rămas dator vecinului său, Iluță, cu o țigară. Până astăzi dator.

P R A C T I C A N T A

Silvia lui Toader Luncașu, prisăcarul cel mai văzut din sat, a fost repartizată în clasa lui Brândușel să-și facă practica pedagogică. Gurile satului vorbesc că nu s-a văzut până acum ca vreun student din sat să-și facă aici practica.

-- A cărat Toader miere cu căldările la universitatea din Cernăuți și, iaca, o lună întreagă i-a sta copila acasă, vorbise, tristă, mama.

-- Lasă-l să care, dacă are de unde, făcu tata. Mihăiță al nostru se va duce unde-l vor trimite și poate are să nimerească mai bine. Ce-ar putea el, mă rog, învăța de la profesorii ăștia ai noștri ?

Și tata s-a uitat chiorâș la Brândușel:

-- Tu n-ai nimic de citit pentru mâine?

Ei, ba nu! Cum să n-aibă de citit? Treaba e că a doua zi toate orele urma să le facă practicanța. Silvia lui badea Toader și astăzi s-a apropiat de dânsul, și-a trecut drăgăstos degetele prin frizura lui... Iar la recreație l-a chemat, l-a condus până la fereastra din capătul coridorului și l-a întrebat ce mai scrie frățiorul său, Mihăiță. Și atunci Brândușel nu gândește mult și-o cârpește pe loc:

-- Scrie că învață mai bine decât toți! Și că...vrea să știe ce mai faci matală... Asta – în ultima scrisoare...

-- Chiar așa a scris? S-a interesat de mine?

-- Să n-ajung până mâine dimineată, dacă nu spun drept!

La capătul cela de coridor nu răzbăteau razele soarelui – fereastra dă spre apus, dar în ochii Silviei lui badea Toader s-au aprins doi sori mici și lumina lor se revarsă, caldă și mângâietoare, peste toată făptura lui Brândușel, încât băiatul simți cu toată ființa lui de om nenorocit, ce pierduse o minune de bicicletă, simți că bucuriile vieții încă nu se terminaseră.

-- Las' că o lună întreagă veți avea ore cu mine și-ai să vezi cum ne-om împăca noi!

Vorbele acestea i-au plăcut cu adevărat lui Brândușel. Chiar din prima zi, cum o văzuse pe Silvia intrând rușinoasă în clasă, băiatul avu o presimțire cât se poate de luminoasă. Badea Toader Luncașu își avea casa la o azvârlitură de băț de ogorul de lângă imaș, pe care tata îl semăna cu lucernă și era hat în hat cu cel al lui badea Toader. Și fata cea mijlocie a prisăcarului nu o dată i-a împrumutat

lui Mihăiță ba o radieră, ba un caiet și nu numai un exercițiu la matematică i-a adus Silvia frățiorului să-l copieze. Era o elevă capabilă și harnică foc, păcat de zis.

Brândușel s-a lăsat condus până la ușa clasei și a rămas descumpănit când Silvia-practicanta îi șopti la ureche:

-- Măine să te întreb sau... altă dată?

Brândușel nu găsi repede răspunsul, pentru că, între timp, sunase, și colegii lui năvăleau buluc, fără să se sinchisească câtuși de puțin că el, Brândușel, discută de la egal la egal cu o învățătoare!...

-- Măi băiete, măi, cu tine vorbesc ori cu sita ceea din cui?

-- Te-ascult, tată.

-- Ce mâzgălești tu pe hârtia ceea?

-- Eu nu mâzgălesc. Desenez.

Tata vine mai aproape. Brândușel reușise să deseneze un tanc. Acum așternea cu creionul un drum – să aibă pe unde merge cu o viteză de cel puțin o sută de kilometri pe oră! Dacă e tanc, tanc să fie!

-- V-a spus învățătoarea să desenați acasă tancuri?

Brândușel se preface că se uită afară, să vadă dacă nu s-a stricat timpul:

-- Ne-a spus ea ce ne-a spus... Da' eu o lună întreagă pot să desenez ce-mi pofteste inima.

-- Ia să nu pun eu mâna pe curea! Că tare curajos mi-ai devenit în ultima vreme...

FLĂCĂUL TATEI, FLĂCĂU...

Aproape patru săptămâni, cât Silvia lui Toader Luncașu a fost învățătoare în școala lor, Brândușel a dus-o ca-n sânul lui Avraam. Dar a plecat binefăcătoarea lui, a plecat la Cernăuți să-și continue învățătura și Brândușel, deprins să fie întrebă numai când îi venea chef, începu să care note deocheate, că taică-său, întors de la o adunare cu parinții, a pus mâna pe curea...

-- Las', tată, c-ai să vezi!

Cu fața-n lacrimi, a ieșit în drum și a luat-o pe hudicioară în sus, spre pădure. Deodată se opri. Nu! Că uitase geanta, cărțile și caietele... S-a întors cu fuguța, a intrat furios în casă, și-a ticsit geanta cu "necazurile" școlii și, aburcând-o în spate, porni pe aceeași hudicioară, spre casa bunicii Catinea. Bătrâna locuia singură, de când Brândușel o ținea minte, într-o căsuță cu prispe de lut, și în odaia cu două laițe de-a lungul pereților, încinși cu păretare, întotdeauna mirosea a naftalină și busuioc.

Bunica plivea în grădină pătrunjelul. S-a îndreptat din șale, s-a uitat lung la nepotul care se așezase pe prispă, deschise portița și veni mai aproape de băiat:

-- Ce n-ați mai putut împărți cu tat-tu?

-- M-a bătut, mam' bătrână! Cu cureaua... Și la pielea goală!

Chipul bunicii plutea în ape tulburi. O mână ce se avea mai curată i-a dat lui Brândușel percica într-o parte, apoi dosul palmei îi culese o lacrimă și, cum s-a găsit cine să-l jelească, alte lacrimi porniră să-i curgă nestingherite...

-- Las' că ți-a trece... Că unde bate tata, crește...

Nu, nu-i trebuie lui Brândușel mângâieri de astea! N-are nevoie!

-- Mam' bătrână, parcă nu știi că bătaia-i interzisă?!

Bunica râde cu toată gura ei fără dinți. De mult se pregătea s-o întrebe:

-- De ce nu-ți pui dinți?

-- La ce-mi mai trebuie acum?

-- Dar cu ce mesteci mâncarea?

-- Cu gingiile mestec, măi băiete. Mi s-au făcut tari ca piatra. Dar unde e scris, mă rog, că părinții n-au dreptul să-și bată odraslele?

-- În Constituție e scris! Și dacă tata ar cunoaște Constituția, nu s-ar repezi mereu să pună mâna pe curea!

Bunica se uită la Brândușel cam îngrijorată.

-- D-apoi la școală... nu cred că vă spune învățătoarea asemenea lucruri?

-- Nu-i nevoie. Le știu și singur.

-- Ș-amu, vasăzică, iar ai fugit de-acasă? Ești măruț, măi băiatule, și-ar trebui să te astâmperi...

Fulgerător, revolta îi aduse lui Brândușel un nod în gât. Ce-i asta, oameni buni?! Nicăieri nu poți găsi dreptate! Ce face el acum cu planul de răzbunare? Că s-a hotărât să părăsească pentru toată viața casa părintească! De mama, ce-i drept, i-i jale... Că de când Viorica s-a măritat, ea se sfătuiește cu Brândușel la orice pas. Azi însă n-a putut să-i ia apărarea... Nu era acasă. De tata nici prin gând nu-i trece să-i pară rău! L-a întâlni el pe urmă și numaidecât are să-l întrebe: "Cine aleargă acum cu gura căscată după țigări, când le uiți în cabina tractorului?"

Bunica se duce în grădină să-și continue lucrul, iar în capul lui Brândușel gândurile roiesc ca albinele la gura stupului. Ehe, lasă, tată, c-ai să vezi! Că Brândușel n-are de gând să se întoarcă la casa părintească nici cu poliția! Nimeni n-are dreptul să încalce Constituția! Chiar și procurorul! Dar mite tata care a terminat ultimele trei clase la școala serală. Iar școala serală e floare la ureche în comparație cu cea de zi.

Brândușel se aburcă peste gărduecan:

-- Mam' bătrână, eu am venit să stau la mata. Uite, mi-am luat și cărțile, și caietele...

-- Fii sănătos, că mie totuna mi-i urât să stau singură. Numai că... o să vină după tine tat-tu...

-- Și ce dacă vine? Eu dac-am hotărât, hotărât rămâne! Să știu că mă omoară!

-- Ei, chiar așa! Ia mai bine și mănâncă. Am fiert niște lapte cu tocmagi. Vezi în ceaun, pe plită.

Brândușel intră în casă. Ia polonicul din cui, își umple o farfurie de lapte cu tocmagi și se pune pe mâncat. Motanul cel negru al bunicii sare jos și-i pune o labă pe genunchi.

-- Să-ți dau și ție?

Motanul i se uită țintă în ochi: "Ce mă mai întrebi? Nu de floarea cucului mi-am întrerupt somnul".

Brândușel caută cu ochii blidul motanului. Îl găsește și-i toarnă și lui un polonic.

-- Na, mănâncă! Dar după asta să mi te duci la prins șoareci!

Brândușel golește farfuria, se dezbracă și se culcă. O moleșală dulce i se prelinge prin toate măduarele, dar băiatul se luptă cu somnul. Vrea, mai întâi, să ghicească: cine va veni mâine dimineață după dânsul – mama sau tata? Trebuie să mai vadă ce ore are a doua zi. Zilnicul e în geantă, dar parcă are putere să se ridice? Și totuși, cine are să vină după dânsul? De mama nu se teme – o refuză cât-ai zice pește. O să-i zică: "Fă ce vrei, dar eu am lăsat pentru totdeauna casa părintească. Mă știi: când hotărâsc, hotărât rămâne! Zău, că degeaba plângi! Nu fă asta, te rog. Eu, în locul matală, l-aș lăsa pe tata să trăiască o vreme singur! Să știe altă dată cum se bate cu cureaua și încă la pielea goală!"

Ehe, dar dacă vine tata, vai de steaua lui ce-are să pățească! Îi va spune: "Nu mă ruga degeaba, că nu mă scol! De ieri, poți să zici, ai rămas fără un fecior! În tractorul matală n-am să mă mai sui, pachetul cu țigări n-am să ți-l aduc, când ai să-l uiți în cabină – am terminat vorba!"

Taică-său, desigur, are să-și ceară scuze – o dată, de două ori... Îi va spune: "După ce mi-ai dat pantalonii-n jos și mi-ai tras vreo cinci curele, mai îndrăznești să umbli cu scuzele? Eu nu-s acela care crezi mata! Odată ce-am hotărât..."

Atunci taică-său, probabil, o să jure pe ochii din cap și are să-i promită că n-are să pună mâna pe dânsul, câte zile o mai avea! Are să-i zică: "Mata nu mă lua cu zăhărelul, că eu nu ți-s Bobocel! În viața mea nu m-am lăsat dus de nas! După ce mi-ai dat panta..."

Aici firul gândurilor lui Brândușel plesnește, pentru că urechea băiatului prinse frânturi de vorbă afară, glasul tatei deslușindu-l destul de bine. Nu zăbavă trec pragul – întâi bunica Catinca, care se așază pe marginea patului, lângă Brândușel, apoi tata, cu țigara stinsă între dinți.

-- A venit taică-tău să te ia acasă, glasul bunicii răsună blând, împăciuitor.

Brândușel își acoperă capul cu plapuma:

-- Nu merg nicăieri!

Vocea tatei răsună aspru, dar pașnic:

-- Să mi te îmbraci chiar acum, băiatule, că mâine te-i scula cât mai dimineață, cu mine odată, și să mi te-apuci să-ți faci temele. Fratele tău mai mare la universitate a ajuns, iar tu ne faci de rușine...

Și după câteva clipe, bunicii:

-- Mata, dac-a mai veni cu geanta plină, să-l întorci de la poartă.

Apoi, cu vocea unui tată mândru, că are un fecior ce-i seamănă:

-- Dacă mă ascuți și te apuci de carte, de mâine chiar te învăț să conduci tractorul...

Brândușel se ridică din pat, se îmbracă încet, ca un oștean care a câștigat lupta și acum n-are unde se grăbi. Taică-său ia geanta în mâini, o cântărește câteva clipe:

-- Ți-o duc eu.

-- De ce să mi-o duci mata? Nu-s mic!

Tata pornește zâmbind din urma băiatului: "Îi inimos, ambițios... Și-mi seamănă mie și la nebunii, și...la carte. Flăcăul tatei, flăcău..."

G E L O Z I E

Dumitrița, șefa clasei, a doua săptămână de-acum stă în bancă cu fiul directorului. Așa a vrut învățătoarea lui. Că doamna Racu e cumnata directorului. Afacerea e cât se poate de limpede: Radu e cu învățătura la genunchiul broaștei, dar trebuie să aibă note bune! Degeaba taică-său conduce școala? Învățătoarea îl scoate la răspuns numai când Radu ridică mâna, iar când începe tontul să vorbească, ea privește pe fereastră...

Iată-l și acum pe Radu trăgând cu coada ochiului în caietul Dumitriței. Brândușel vede totul ca-n palmă, doar stă în banca din spatele lor. Radu nu se pricepe să rezolve exercițiul – e clar ca bună ziua. Nici Brândușel nu-și poate aduna gândurile. Cum să te concentrezi, dacă un neisprăvit ca Radu are norocul să stea în bancă cu cea mai ageră elevă din clasă? Și nu e numai cea mai ageră, ci și cea mai drăguță... Are Dumitrița două cosițe castanii și poartă fundițe albe, brodate cu roz pe la margini. I le-a adus un unchi de la București, se lăuda ea într-o zi la prietene.

Brândușel n-are nimic împotrivă – să stea copila cu cine vrea în bancă, numai nu cu Radu! Iluță zice că-i gelos. S-ar putea. Deși Brândușel nu-și prea dă seama ce-o mai fi însemnând și cuvântul acesta...

Părinții lui Radu n-aveau în satul lui Brândușel nici o rudă. Nu chiar de mult, ei și-au cumpărat un autoturism nou și Radu nu încapă în piele de mândrie. Zice că taică-său, într-o zi, când plecau la Cernăuți, i-a dat să conducă aproape tot drumul. Minte. Radu toarnă la minciuni ca și Todirel al lui Mânzatu.

Ieri, venind de la școală, a ajuns-o în drum pe Dumitrița. Fata se întorcea acasă pe cărare, de-a dreptul prin bahnă. Brândușel îi propuse să-i ducă geanta. Îl refuză pe motiv că geanta nu-i grea. De ce trebuia să mintă? Nu se vedea că-i ticsită cu cărți și caiete? A lui – da, e mai ușoară. Că el nu-i prostuț să care în geantă toate cărțile. Se mai face a uita câte una-două acasă... Ce-i drept, numai o singură dată i-a propus Dumitriței asemenea serviciu. Brândușel e mândru – dacă l-ai refuzat o dată, amin! Dar i-a fost amarnic ciudă. S-o ajungă într-un suflet și ea să-l refuze!

...Iată că Dumitrița a rezolvat exercițiul. Și Radu-l copiază! Dumitrița se face moartă-n păpușoi – a întors capul într-o parte... Ei, las' că ți-l căpтуșește el pe Radu! Îl lasă frumușel să

termine de copiat și atunci... Uite că și învățătoarea-l vede cum fură cu coada ochiului din caietul Dumitriței. Dar și-a ridicat imediat ochii spre tavan. Înțelege Brândușel prea bine jocul, dar cui să te plângi? Directorului? Învățătoarea se apropie de masa lui Brândușel:

-- De ce caști gura aiurea și nu te-apuci de rezolvat?

-- Parcă stau cu gura închisă...

-- Așază-te. Și să știi că în trimestrul acesta n-ai să vezi notă pozitivă la matematică!

Brândușel cade pe gânduri... Vezi cum e doamna Racu? Permanent nu-l pierde din ochi. Ce rău i-a făcut? Ce vină poartă el că Silvia-practicanta i-a turnat în catalog, la matematică, numai note de "zece"? N-a rugat-o el să-i pună note mari. Dacă a considerat fata că Brândușel e puternic la matematică, de ce să nu-l aprecieze după merit? La urma urmei, e vinovat Brândușel că Silvia a învățat într-o clasă cu fratele său mai mare și... întreabă de ea în scrisori?

Afară plouă. Doamna Racu privește pe fereastră. Dumitrița nu se va mai duce acasă pe de-a dreptul – e noroi prin bahnă... Și dacă va merge pe șosea, nu va fi singură... Dar Brândușel ar vrea să vorbească cu Dumitrița între patru ochi. Dar, de data asta, pentru ultima oară. Are să-i spună pe șleau: "Nu vreau să stai cu Radu în bancă! Roag-o pe învățătoare să te mute în altă bancă, tot cu un băiat, la urma urmei. Dar numai nu cu unul care trage cu coada ochiului în caiete străine..."

-- Așa și n-ai rezolvat exercițiul, măi băiete?

Brândușel tresare speriat – nici n-a simțit că învățătoarea s-a apropiat de banca lui.

Pe-o clipă, Dumitrița își întoarce capul și-l străfulgeră cu ochii – două mure coapte.

-- Uite și Radu a terminat, îl mângâie pe scăfârlie învățătoarea pe odrasla directorului.

Știe Brândușel cum a rezolvat Radu exercițiul. Dar el n-a fost niciodată pârător și nici nu vrea să fie! N-are decât să-l laude! Colegii lui știu cu ce-i umplut bostanul feciorașului directorului. De-un singur lucru totuși îi pare rău: de ce îi permite Dumitrița să copieze? N-o muștră, după asta, conștiința? Iar pe Radu îl învață el minte. Numaidecât!

R Ă F U I A L A

Ehe, multe a răbdat Brândușel în viața lui, dar asta a fost prea de tot!

Ieri toți băieții din clasă au convenit să rămână după ore ca să țină sfat și să decidă: se duc prin sat cu malanca? Că au rămas zile numărate până la Sfântul Vasile. Dacă se duc, trebuie să înceapă de urgență repetițiile.

Trebuie să vă spun, copii, că și acum în Mihorenii lui Brândușel se joacă malanca "Gruia lui Novac". Fiecare familie care se respectă ține luminile aprinse până dimineată, așteptând să-i treacă pragul băieții mascați. Pe timpuri, actorii acestui spectacol ce ține de străvechiul nostru teatru popular erau flăcăi buni de însurat. De aceea, la sfârșitul reprezentației, actorii, scoțându-și măștile, le invitau pe fetele gazdei la nans. Cine le cânta? Fluierarul satului, cu care Brândușel se mândrea nespun, pentru că era nănașul lui de botez. Multe se pot spune despre această datină minunată, moștenită din străbuni, dar să vedem ce fac, între timp, eroii noștri...

Toți s-au așezat în băncile din față – Iluță ocupase scaunul învățătoarei. Numai Radu rămase în picioare și tot arunca ochii pe fereastră. Apoi zise:

-- Mi s-au umflat, măi băieți, gâlcile... Mă duc, că mă așteaptă mama. Trebuie să mă tratez... Și a ieșit.

O presimțire grea zvâcni în inima lui Brândușel – nu din cauza gâlcilor a șters putina Radu. La recreația mare, în timp ce Dumitrița ajuta colegei de serviciu să strângă hârtiile de pe jos, fiul directorului îi șopti ceva la ureche. Dumitrița a ridicat atunci capul mirată, dar își căută de treabă...

Acum Brândușel stătea ca pe jărat. Văzând că între colegi s-a încins o discuție aprinsă, băiatul se strecură pe ușă și o luă la fugă pe cărare, înspre bahnă, ajungând într-un suflet la grajduri. Mămulică Doamne! La numai vreo cincizeci de pași, Radu cobora pe cărare cu o geantă în spate și

alta în mână, iar din urma lui mergea, cu ochii-n pământ, Dumitrița! Brândușel scrâșni din dinți, își boți căciula în mâini, apoi, rezemându-se de peretele grajdului, ridică urechile căciulii și le legă nod. Și-o puse în cap, apăsând-o bine: “Aici îl aștept. Să vedem: cine pe cine?!”

Nu zăbavă, din grajd ieșiră câteva mulgătoare și printre ele era și verișoara lui, Grițelia.

-- Nu mergi acasă, Brândușel?

-- Nu, că aștept un prieten.

-- Fără dânsul, nu nimerești casa?

-- O nimeresc eu, dar trebuie să-l aștept, că se supără...

Brândușel s-a retras frumușel după colțul grajdului și de acolo tot fotografia cu ochii cărarea ce cobora prin bahnă și suia șerpuitor spre drumul central al satului, proptindu-se de gardul țăcăi Maria. Potrivit calculelor băiatului, Dumitrița îi putea permite lui Radu să-i ducă geanta doar până la gardul de nuiele al țăcăi Maria. Peste câțiva pași, cărarea dădea în șosea și... Că nu-i descreierat cu totul fiul directorului să mărșăluiască cu geanta Dumitriței prin centrul satului!

Calculele lui Brândușel se adeveriră. Dumitrița se pierdu din câmpul de observație, în timp ce Radu făcea cale întoarsă. Venea agale, mai întorcând din când în când capul.

“Vino, țâncule, vino... Să-ți arăt eu cum să te bagi peste alții, fără nici un drept...”

Brândușel își trase mai bine pantalonii, își strânse cureaua cu două găuri, își dezbracă apoi paltonașul și-l azvârli în coșul unei căruțe cu fân. Iată-l și pe Radu, clipind zăpăcit și încremenind cu gura căscată.

-- Ziceai că te duci la mă-ta să-ți oblojească gâlcile?

-- Mama nu-i ac-ac-acasă, se bâlbâi Radu, și-am fost la... țăca Maria să mă descânte, o cârpi Radu cât se poate de nimerit de altfel, pentru că Maria lui Tănase era cea mai bună descântătoare din sat.

-- Și zici că ți-a descântat gâlcile? îl întrebă Brândușel, încheștându-și pumnișorii și venind mai aproape de rivalul său.

Radu se retrase cu doi pași:

-- Știut că m-a descân... Adică n-a putut acum să mă descânte, că mulgea caprele, și mi-a spus să vin mai târziu...

Ca un fulger s-a năpustit Brândușel și-ntr-o clipă Radu fu lungit la pământ.

-- Na! că te descânt eu! Na! că te descânt! Na! Na! Na! striga aprins Brândușel, melițându-i lui Radu fălcile.

-- Aaa! Săriți, oameni buni, că mă omoarăăă! țipa fiul directorului ca-n gură de șarpe.

Brândușel îi astupă gura cu căciula:

-- Taci, că te-nădușesc!

-- Tac, numai nu mă bate, scânci rugător Radu.

Brândușel îl slobozi, dându-i încă un pumn în spate.

-- Povestește cum a fost.

-- Ce să povestesc? făcu pe niznaiul Radu.

-- Cu ce-ai măgulit-o pe Dumitrița și ți-a dat geanta?

-- Da' ce-mi trebuie mie geanta ei? continuă s-o facă pe prostul fiul directorului, eu am geanta mea.

Brândușel îi puse vârtos mâna pe umăr:

-- Mă! Pui de venetic! Nu te fă într-o ureche, că aici te las leșinat!

Între timp, Radu își mai veni în fire:

-- Chiar acum mă duc la tăticu și-i spun totul. Are să te zboare din școală cât ai zice pește!

-- Măi, măi, măi! Știu că te lauzi mereu cu tat-tu, făcu răutăcios Brândușel, dar amenințarea lui Radu îl mai potoli. Tu, dacă vrei să fii de treabă ca toți băieții din sat, nu te preface și răspunde cinstit la toate întrebările mele.

Radu simți că adversarul său bate în retragere și porni iarăși în atac:

-- Da' cine ești tu, să mă iei la întrebări? Dacă m-ai ruga omenește, atunci aș mai vedea...

-- Că doar te-am urmărit cum i-ai dus geanta până la gardul țăcăi Maria...

-- Și ce-i din asta că i-am dus-o? A avut plăcere fata s-o ajut – nu puteam s-o refuz!

Aceste vorbe l-au săgetat rău pe Brândușel: uite-l cum se laudă jigăritul! Dumitrița l-a rugat să-i ducă geanta! Asta Brândușel n-o poate crede, să-l tragi în țeapă!

FANTOMELE DIN CODRUL COSMINULUI

În fiecare primăvară, odată cu topirea zăpezii, o putere tainică îl îndemna pe Brândușel spre Codrul Cosminului să culegă brândușe. Grozav îi mai plăceau mamei aceste minuni ale primăverii. Dar nu îndrăzneă să se ducă singur. Îi era frică: de fiecare dată, de după tulpinile stejarilor, răsăreau, plutitoare și înnegurate, figuri uriașe de oșteni cu arcuri întinse, cu securile ridicate de-asupra capului...

În acest codru falnic, Ștefan-Vodă cel Mare și Sfânt i-a măcelărit pe leși, punându-i apoi în hamuri și arând cu ei pământul. Din ghinda semănată a crescut o minunată dumbravă de stejari, hrănită peste secole cu sângele oștenilor craiului Albert. Brândușel fusese pe-acolo mai anțărț și-au încărcat cu taică-său o caroserie cu lemne de foc. Când ieșeau din codru, în drum spre casă, taică-său porni să depeze de la sfârșit faimoasa legendă. Brândușel o cunoștea bine. I-o povestise de câteva ori bunicuța Catinca.

Și vă spuneam, în fiecare primăvară, după ce se topea zăpada în câmpuri, mergea cu prietenii săi la cules brândușe. Și îi descoseau mereu pe tăietorii de pădure: nu știu cumva unde se găsește Dumbrava Roșie? Și de fiecare dată, cei întrebați ridicau nedumeriți din umeri. Băiatul nu putea pricepe: cum de ei, copiii satului, pot nimeri Dumbrava și cu ochii închiși, iar tăietorii de pădure, oameni maturi... I-a lămurit mam' bătrâna: "Peste cincizeci de ani, dragul bunicii, păgânii roșii ne-au întunecat mințile cu învățătura lor fără de Dumnezeu și românii noștri încep să-și uite strămoșii..."

Băiatul cunoștea bine mahalaua unde-și avea casa, acoperită cu șindrilă și cu veranda vopsită în albastru, bădia Costică, tatăl Dumitriței. Știa de minune câți vișini avea omul de-a lungul gardului ce despărțea grădina de șosea. Era la curent când vișinele deveneau roze, când începeau să fie bune de mâncat. Nu venea încoace, decât chemat de Todirel Mânzatu. Pe atunci, acela locuia cu întreaga-i familie în casa bătrânească a bunicii lui, ce se afla la o împușcătură de praștie de poarta Dumitriței. Băiatul îl invidia pe Todirel, că locuia într-o casă, de unde puteai pândi foarte lesne cum gospodarii pleacă de-acasă, ca să te poți sui într-un vișin ce se cocea mult mai devreme decât vișinii tăi de acasă. Apoi și Codrul Cosminului era alături – cum se ia omățul, du-te și culege brândușe cât îți poștește inima!

De vreo săptămână, vișinele începură să se înroșească și toate gândurile lui Brândușel își luau zborul spre pomii din grădina lui bădia Costică. Și ori că băiatul nu mai avea răbdare să aștepte până se vor coace vișinele lui, ori că băntuia gripa în școală și cele două cosițe castanii nu-i mai fluturau de câteva zile pe dinainte, Brândușel și-a chemat prietenul și-i propuse:

-- Hai, măi Iluță, să mai culegem și noi niște brândușe...

Iluță holbă ochii, de parcă avea în față un strigoi cu masca lui Brândușel:

-- Care brândușe, frate? La vremea asta, brândușe?

-- Poate au mai rămas pe sub copaci, unde-i deasă umbra, zise, cu jumătate de gură, Brândușel, înțelegând că a dat cu oiștea-n gard.

-- Aiurezi, omule? Nu vezi că vara-i sub nas?

După câteva clipe de meditație, vecinul său se însenină:

-- Am înțeles!

-- Ce-ai înțeles?

-- Vrei s-o vezi pe Dumitrița!

Brândușel roși ca o fată mare – cum de s-a dat de gol atât de ușor? Nu voia nici în ruptul capului să-i ghicească Iluță gândurile. Prieteni – prieteni, dar sunt lucruri pe care nu le poți destăinui nimănui. Se obligă să zâmbească:

-- Măi Iluță, tu când spui câte una, îngheață apa. Voiam să-ți arăt cum apar de după tulpinile stejarilor oștenii înarmați...

-- Care oșteni?! Tu n-ai arsuri, dragă? și prietenul îi puse mâna pe frunte. Ce ți se năzare?

-- Oștenii lui Ștefan cel Mare. Sau pot fi și fantomele leșilor îngropați de vii, în timp ce voievodul ara cu ei pământul...

-- Las', bre, că am auzit și eu de povestea asta...

-- Nu-i poveste. E legendă.

-- Fie și legendă. Dar de fantome prima dată aud. E o născocire de-a ta.

-- Dacă nu crezi, vino să vezi! și Brândușel o rupse la goană spre mahalaua Dumitriței. Iluță – după el.

Și au ținut-o amândoi tot într-o fugă, până când apăru, negrind în zare, Codrul Cosminului. Iluță îi strigă prietenului s-o lase mai încet, că nu mai poate. Lui Brândușel îi plăcu propunerea – la numai vreo sută de pași, albăstrea veranda casei Dumitriței. Trecură pe lângă poartă tăcuți, trăgând cu coada ochiului – unul spre geamuri și ușa închisă, altul – spre vișinele care începuseră să se coacă... Iluță făcu o săritură și rupse o crenguță încărcată. Nu-i plăcură vișinele. Erau acre. Îi întinse trei vișine și lui Brândușel. Erau cât se poate de dulci...

În codru domnea o răcoare, ce te ametea... Iluță se plânse că-i îngheață spatele:

-- Nu mai mergem mai departe. Stăm aici.

-- Nu vrei să vezi fantomele oștenilor?

Iluță îl privi speriat:

-- Nu vorbi prostii. Fantomă ești tu...

-- Iată-le! șopti apăsător Brândușel.

-- Unde-s? întrebă galben Iluță, ascunzându-se la spatele prietenului său, care arăta cu mâna spre doi stejari groși și bătrâni.

-- După stejarul din stânga pândește un oștean cu arcul îndreptat spre noi... Iar în dosul celui alt, uite-l, un leah cu coiful tras pe frunte...

-- Pe acela cu căciulă de cârlan parcă-l văd și eu, îi suflă în ceafă, gâfâit, Iluță. Și o zbughi în direcția satului.

Brândușel rămase împietrit, simțind cum i se ridică părul măciucă. Își făcu de trei ori semnul crucii și văzu cum crește lumina jur-împrejurul său și auzi de-asupra capului cântând privighetoarea...

ALT VIS CU BRÂNDUȘE

După ce declarase eroic, în ajun, că se lasă de fumat, a doua zi Iluță iarăși veni dis-dimineață la vecinul său. Brândușel potrivea la gâtul lui Lupu o curelușă nouă. Văzând oaspetele intrând pe poartă, câinele flutură din cap.

-- Șezi binișor, îl zgâlțâi Brândușel. Nu-l recunoști?

-- Noroc! Ce mai faci?

-- Îi pun o curelușă, că cea veche s-a rupt.

-- Dacă-mi spunea, îți aduceam una nouă.

-- Cum o duci fără țigări? se interesă Brândușel.

-- M-am chinuit toată noaptea. Am visat până dimineață că fumam țigară după țigară. M-am trezit de câteva ori lioarcă de sudoare... Am băut atâta apă – nu vezi ce pânțec am?

-- Și ți-ai potolit setea de fumat?

-- Mi-am potolit-o pe naiba!

-- Văd că ești cam nervos...

-- Bărbații care lasă fumatul sunt nervoși, îi lămuri Iluță. Dar mai bine să nu vorbim despre asta. Ghici: pe cine l-am văzut acum la magazin, c-au adus pâine?

-- Pe Todirel al lui Mânzatu, probabil...

-- Știu. S-au întors din Magadan. Dar pe Todirel încă nu l-am văzut. Cică au adus o groază de dolari! Taică-său a lucrat în mina de aur – așa vorbește lumea. Ei, nu poți ghici pe cine l-am întâlnit? Dacă ai ști tu...

Brândușel zâmbește nervos – are o presimțire ce-l indispuce:

-- Mereu umbli cu secrete!

-- Pe Dumitrița, mă! Venise să cumpere pâine. Și i-am spus că ți-e dor să stai de vorbă cu dânsa.

-- Ești tâmpit?! Ți-am spus eu ție așa ceva?

Iluță râse cu toată gura:

-- Vrei să spui că nu te-ai gândit niciodată la ea?

-- Și ce, dacă m-am gândit? se fâstâci Brândușel, nereușind să încheie ca lumea catarama curelușei.

Brândușel îi propuse lui Iluță să stea pe prispă. Feciorul de morar ceru o gazetă – să nu-și murdărească pantalonii noi.

-- Și ce-a zis Dumitrița?

-- S-a uitat cu dispreț la mine: "Umbli cu minciuni".

-- Ei, vezi? N-a crezut...

-- De crezut poate că a crezut, dar nu i-a plăcut, probabil, că mi te-ai destăinuit mie...

Brândușel spuse dus pe gânduri:

-- Nu m-am destăinuit eu la nimeni... Să așteptăm până la toamnă, când ne-om întoarce la învățătură...

-- Ba eu te sfătuiesc să n-aștepți nici până mâine! L-am văzut pe bădia Costică cu nevastă-sa în căruță – se duceau la prășit. E singură. Mergem să ți-o chem la poartă.

Inima lui Brândușel tresări înfiorată... Niciodată nu fusese pus la asemenea încercări. Propunerea lui Iluță îl zăpăci într-atât, încât nu găsea ce să-i răspundă prietenului. Nici de dus nu se putea hotărî, nici de refuzat nu avea puteri...

-- Ce stai atâta pe gânduri? Tu vrei să ți-o sufle cu totul prăpăditul cela de Radu? Hai, nu te mai codi!

-- Dacă refuză să iasă la poartă? întrebă, pierit, Brândușel.

-- Stai fără grijă, nu mai refuză – le știu bine pe fetele noastre.

-- Așteaptă.

Brândușel intră iute în casă și reveni tot atât de repede, îmbrăcând din mers cămașa cea albă, pe care-o lua când se ducea cu maică-sa la biserică.

-- Uite, măi! holbă ochii Iluță și, zâmbind șmecherește, îi făcu semn să-l urmeze.

Cu pași de vată, Brândușel porni din urma ambițiosului fecior de morar. Au mers tot drumul în tăcere și au mers multșor – casa Dumitriței e tocmai la margine de sat. De-acolo, la o azvârlitură de băț, începe Codrul Cosminului.

Au ajuns. Brândușel nici în ruptul capului nu s-a învoit să aștepte la poartă – a rămas la colțul grădinii, tănuț de crengile unui vișin ce se veștezea. "Și era așa de mândru vișinul acesta, constată cu tristețe băiatul. Dacă nu pleca Mânzatu cu toată familia lui, garantat c-aș fi observat la timp că tânjește și l-aș fi ajutat poate cu ceva... N-a fost Todirel să mă cheme..." În același moment, îl observă pe Iluță intrând pe porțiță și inima porni să-i bată cu și mai mare putere: „Trebuia să-l întreb pe Iluță cum să încep vorba. De propus am să-i propun prietenie, dar cum să încep, nu mă ajunge capul..."

Iată-i că au ieșit amândoi pe porțiță. Dumitrița pășește cu ochii-n pământ... S-au oprit doar la câțiva pași de ascunzătoarea lui.

-- Măi Brândușel, ieși din buruiene – nu vezi că te-așteaptă fata?

Brândușel, de-acolo:

-- Eu caut să pricep: de ce a început să se usuce vișinul, sărmanul?

-- La vecinii noștri de sub pădure toți vișinii s-au uscat. Din cauza radiației de la Cernobâl, zice tăticu... Apoi, în Codrul Cosminului sunt și rachete... Ce-ai vrut, Brândușel, să-mi spui? și copila îl privi fix cu ochii ei de culoarea murelor târzii.

-- Tinerii mei, eu nu vreau să vă deranjez, zâmbi șiret Iluță și porni spre locul unde trebuie să aștepte, cum le-a fost înțelegerea.

-- Cu cine ai de gând să stai anul acesta în bancă? o întrebă Brândușel și se sperie de vocea lui, care răsunase ca una străină...

-- Cu cine a zice doamna Racu, se fâstâci Dumitrița.

-- Vasăzică, tot cu Radu?

-- Poate că și cu Radu. Mi-e totuna.

-- Vă știu eu! Toate doriți să stați într-o bancă cu feciorașul directorului.

-- Poate că ai dreptate, se învoi Dumitrița. Toate, în afară de mine...

-- Da? Dar de ce atunci îl lăsa să copieze?

-- Învățătoarea m-a chemat într-o zi și mi-a spus să...

-- ...să-l lași să copieze și încă să te prefaci că nu observi?!

Dumitrița tăcu câteva clipe:

-- Ai dreptate. Nu-i prea cinstit... Dar ce puteam să fac?

-- Și încă-i mai dai să-ți ducă geanta, se înnegură Brândușel.

Dumitrița părea dezamăgită. Ochii ei îl priveau cu dojană, pieziș:

-- M-ai chemat să mă probozești?

-- Nu, nu... Pur și simplu... Am auzit că Radu ți-a propus prietenie și...

Obrajii copilei se îmbujorară.

-- Cum de nu ți-e rușine?! Apoi, tristă ca o prințesă mică și părăsită: Eu mă gândeam cu totul altfel despre tine... Și o zbughi spre casă, de-i fluturară cosițele pe spate.

Brândușel simți ceva înăuntrul lui surpându-se. Mai examinează câteva clipe crengile vișinului bolnav, apoi, cu mâinile înfipite adânc în buzunare, se întoarce la Iluță.

-- Ei?

Ce avea să-i răspundă vecinului său? Că-i necăjit cum nu se mai poate?

-- Mi-a spus că pe Radu nu-l poate suferi...

-- Nu mă interesează pe mine Radu! S-a învoit să fiți prieteni?

-- Am înțeles că n-ar fi împotriva... Dar trebuie să se mai gândească...

-- Ți-am spus c-așa are să fie! "Trebuie să se mai gândească..." Fiecare, în locul ei, ar fi zis așa. Tu ce-ai vrut: să-ți sară-n gât? De-acum înainte, poți să te socoți cel mai norocos dintre noi toți. Cine-i mai deșteaptă și mai frumoasă decât Dumitrița? Nimeni! Dacă n-aș fi așa de leneș la învățătură și de... nu știu cum, poate m-aș fi pomenit eu acum în locul tău...

Iluță spunea adevărul. În privința frumuseții, lui Brândușel îi era oarecum să vorbească, cât privește... Zise, oftând adânc:

-- Da, Iluță. Cea mai bună la învățătură e Dumitrița.

-- Hopa! exclamă Iluță. Uite-l și pe "rusul" nostru!

Întru întâmpinarea băieților venea Todirel al lui Mânzatu, râzând cu gura până la urechi.

-- Privet, băieți! îi salută acela.

-- Salut! răspunse Iluță și-i întinse mâna ca unui prieten.

-- Ce umbli cu "privetul"? îl întrebă ironic Brândușel. Ai uitat într-un an de zile să vorbești românește?

-- Cu cine aș fi putut să vorbesc românește în Magadan? De fapt, de-ai noștri sunt mulți în părțile celea, dar toți grăiesc între dâșii rusește. Am frecventat școala rusă, măi fraților, și amu mi-i mai ușor să grăiesc rusește...

-- Uite-l, măi! se cruci Brândușel.

-- N-o fă pe prostul, Todirel, îl lovi zdravăn pe umăr Iluță. Povestește: ce-i pe acolo? Locurile sunt frumoase ca pe la noi?

-- Grozave locuri! Și-i mai bine de trăit, spune tata. De un singur lucru era nemulțumit – nu mâncam mămăligă. Făină am luat de-acasă, dar uitasem ceaunul...

-- Din cauza mămăligii v-ați întors în sat? aproape sincer uimit întreabă Brândușel.

-- Ceasul tău de la mână e din aur? se interesă cu invidie Iluță.

-- D-apoi cum! Mai am vreo două acasă, se fâli Todirel. Zilele acestea tata îmi cumpără altă bicicletă, pe urmă, după ce trecem în casă nouă, îmi face rost și de o motocicletă...

-- Ce vorbești! se minună fals Iluță, știind cât de mare meșter la ticluit minciuni este odrasla lui Mânzatu. Dar măcar ai văzut cum se scoate aurul?

-- Văzut... Aducea tata în fiecare seară câte-un bulgăroi de aur și jucam fotbal cu el prin curte...

-- Nu vorbi prostii, îi spuse răutăcios și oarecum speriat fiul morarului, iar Brândușel stătea înțepenit: să creadă? să nu creadă? Adă, bre, un bulgăr de-acela, să-l vedem și noi, îi propuse, zâmbind strâmb, Iluță.

Todirel deveni serios:

-- Nu știu dacă tata a pus vreo unul în bagaje... Că-s așa de grei, măi băieți! Iar noi am avut de adus tare multe lucruri...

Iluță îl măsură pe Todirel din creștet până-n tălpi, apoi se întoarse spre vecinul său:

-- Tu, Brândușel, ce zici? Nu-ți pare că el taie chiroane mult mai vârtos decât în ceilalți ani?

Brândușel zâmbi, în sfârșit:

-- Măi Todirel, da' balauri nu umblau prin pădurile celea? Balauri cu colaci de aur în coadă.

-- Umblau tot felul de animale, de care voi nici n-ați auzit, răspunse serios Todirel. Numai că totuna n-o să mă credeți...

-- Hai, Brândușel. Acuși e amiază, și n-am scos vitele la păscut. Iar tu, Todirel, dacă n-are cine să-ți asculte brașoavele, vino pe imăș, acolo ne găsești.

În ziua ceea Brândușel nu s-a amestecat în jocurile băieților, spunând că nu se simte prea bine. Seara a încercat să citească câteva pagini dintr-o carte cu povești, dar zmeii care luptau cu Făt-Frumos i s-au părut prea slabi și fricoși. Băiatul a închis, plictisit, cartea și a pus-o sub pernă.

Noaptea zmeii ceea dădeau târcoale casei lui bădia Costică. Brândușel a pus mâna pe un ciomag și i-a tot fugărit până în Codrul Cosminului. Ajuns acolo, a rămas înlemnit: pământul era albastru-albastru de brândușe. Zmeii, mărunței și verzi, s-au topit în marea de brândușe. Stând așa, față în față cu minunea ceea albastră, lui Brândușel i se făcu frică. Și când era gata să strige "Ajutor!", iat-o și pe Dumitrița, colega lui de clasă, coborând pe-o cărarușă într-un hălățel împodobit cu brândușe. De-odată, în fața copilei crăpă pământul și gura ceea de prăpastie aștepta s-o înghită! Băiatul se repezi să-i întindă mâna, copila însă se smuci îndărăt. Brândușel răcni și atunci... Atunci auzi, caldă și alinătoare, șoapta mamei:

-- Dormi cuminte, că mama-i lângă tine...

A doua zi dimineață, mergând să se spele, băiatul întreabă:

-- Visele rele, dacă n-au sfârșit, se împlinesc, mamă?

-- Visele neterminate nu se împlinesc niciodată, dragul mamei.

E deștept și tata, nu-i vorbă, meditează Brândușel, dar mama lui chiar le știe pe toate... Iar dacă te gândești bine, ultimul vis n-a fost defel rău. De nu se deschidea prăpastia ceea în fața Dumitriței, totul ar fi fost cât se poate de frumos. Un singur lucru îl durea nespun: de ce trebuia Dumitrița să refuze să-i întindă mâna? Că el era foarte hotărât s-o ajute. Bine că s-a întrerupt visul, că nu poți ști ce-ar fi putut să se întâmple. Iar un vis neîmplinit e ca și un exercițiu, rezolvarea căruia n-ai dus-o până la capăt. N-are nici o valoare.

De fapt, era și de așteptat să-l refuze Dumitrița... Ieri, poți să spui, Brândușel i-a adus o ofensă. De ce trebuia s-o probezească? Fata o ascultă pe doamna Racu. Ce spune învățătoarea aceea face. Cu geanta e mai complicată problema... Doar n-a primit indicații de la învățătoare să i-o dea lui Radu s-o ducă? A făcut-o din capul ei. Iese că el, Brândușel, ar trebui să-i poarte pică. Dar lui aproape

că i-a trecut mânia. Mama, când e supărată, se îmbunează la primele cuvinte pe care tata i le spune cu blândețe.

Așa va face și Brândușel. La toamnă, când se vor întoarce la școală, chiar în prima zi va pândi momentul potrivit și-i va șopti Dumitriței o vorbă dulce, o vorbă frumoasă, ca să-i înmoaie inima. Neam de neamul lui n-a umblat cu piatra-n sân și Brândușel tot n-are de gând s-o facă.

Sfârșitul manuscrisului